

Předškolní vzdělávání v Nizozemsku

V květnu letošního roku proběhla zahraniční stáž v předškolních zařízeních v nizozemském Utrechtu. Zúčastnilo se jí 32 ředitelky a učitelky mateřských škol Pardubického kraje. Utrecht je čtvrté největší město v Nizozemsku ležící ve stejnojmenné provincii. Je sídlem největší univerzity v zemi a střediskem církevní správy.

Bc. EVA RADILOVÁ | MGR. MARTINA CHMELOVÁ

Ve středověku se jednalo o nejvýznamnější město v oblasti dnešního Nizozemska. V Utrechtu žije 11 367 obyvatel na celkové rozloze 99,32 km².

I Základní charakteristika a koncepce raného vzdělávání

Systém raného vzdělávání je v Nizozemsku povinný od pěti let věku dítěte, ale většina dětí do něj vstupuje ve čtyřech letech. Pod touto věkovou hranicí má nizozemský vzdělávací systém omezené kapacity, co se týče předškolních zařízení, zaměřuje se především na děti ve věku 2,5 až 6 let.

Hlavním cílem předškolního vzdělávání je předcházet možným opožděním (nebo je včas odhalit) v osvojování si nizozemského jazyka a ve schopnosti jednotlivých dětí učit se.

Nizozemské rodiny mají **na výběr z těchto variant předškolní péče:**

- **Mateřské školy** – jsou určeny dětem od 2,5 do 4 let. Často jsou součástí

základních škol a pomáhají děti připravit na vstup do školy. Děti docházejí do školek nejčastěji dvakrát až třikrát týdně na dopoledne nebo na odpoledne.

- **Centra denní péče** – navštěvují děti ve věku od 6 týdnů do 4 let. Jsou otevřena v pracovních dnech (10 nebo i 12 hodin pět dní v týdnu). Jejich hlavní funkcí je pečovat o děti v době, kdy rodiče potřebují být v zaměstnání. Z hlediska metodiky má za zařízení péče o děti zodpovědnost Ministerstvo vzdělání, kultury a vědy (Ministry of Education, Culture and Science), které stanovuje přísná pravidla pro kvalifikaci pečujících osob v těchto centrech. Centra zpravidla poskytují dětem i stravování, rodiče pak zajišťují další nutné náležitosti, které jsou během dne zapotřebí. Tato centra mají mnohdy dlouhé čekací seznamy zájemců, a je tedy vhodné registrovat dítě co nejdříve, v někte-

rých případech dokonce ještě před jeho narozením.

- **Dětské skupiny** – jsou přístupné všem dětem od narození do 4 let věku a jsou velmi populární. Děti je navštěvují nejčastěji dvakrát týdně na dvě až tři hodiny, aby si pohrály s dětmi podobného věku. Jde o neformálnější formu předškolní péče, které se zpočátku účastní i rodiče, a podle toho, jak si dítě zvyká, svoji účast postupně omezují. Hlavním cílem těchto skupin je poskytnout dětem možnost, aby se sešly, společně si hrály, čímž se podporuje jejich rozvoj. Skupiny slouží především rodičům, kteří nepotřebují celodenní péči o děti pět dní v týdnu. Na národní úrovni nejsou pro tyto skupiny definovány žádné cíle. Většinu dětských skupin financuje stát na lokální úrovni, ale často je nutná i finanční účast rodičů.
- **Hostitelský rodič** (Host parent care, Child minder) – tento druh péče je v celém Nizozemsku k dispozici dětem od 1 roku do 3 let věku a také dětem navštěvujícím základní školu. Hostitelský rodič představuje dospělou osobu, která musí splňovat určité zákonné standardy, aby mohla být pro tuto službu registrována. Hostitelský rodič hlídá menší skupinku dětí (většinou do 6 dětí). Tuto službu si hradí rodiče formou hodinové sazby a taktéž mohou čerpat příspěvek od státu.
- **Chůvy** (Nannies) – jedná se o zkušené a často kvalifikované osoby, které bydlí většinou přímo u rodiny, kde pečují o děti a dostávají měsíční plat.

Dohoda mezi rodiči a poskytovateli raného vzdělávání dětí i nařízení

V MŠ Hard Van Nord mohou rodiče pozorovat děti při hraní a při interakci s učitelem. Interakce a uspokojení rodiče jsou velmi důležité zejména v adaptační fázi dítěte při vstupu do MŠ.

V MŠ Vaterwin je pro několik tříd určena jedna velká herna, která je vybavena malým počtem multifunkčních hraček. Děti tráví čas především venku.

I Vzdělávání pedagogů

Nizozemsko je státem, jehož vláda dotuje mezinárodní vzdělávání. To znamená, že pedagogové z jiných států, kteří chtějí v Nizozemsku učit, musejí splňovat standardy nizozemského ministerstva školství, přičemž toto doplňkové vzdělání je částečně financováno právě z vládních zdrojů. Pedagogové pracující v centrech denní péče nebo v dětských skupinách musejí mít minimálně vyšší odbornou školu, která se studuje až čtyři roky. Studenti studují sociální práci včetně péče o děti, lidi se zdravotním postižením a seniory. Péče o děti představuje specializaci v tomto oboru, díky níž se student stává pedagogickým pracovníkem. Učitelé v předškolní péči mají vzdělání většinou na stejné úrovni a realizované ve stejných institucích jako učitelé základních škol.

I Zařízení navštívená během nizozemské stáže

• Organizace Spelenderwijs Utrecht (www.spelenderwijsutrecht.nl)

Tato organizace poskytuje předškolní vzdělávání pro děti od 2,5 roku do 4 let věku, a to převážně osobám z odlišných etnických menšin, které v Utrechtu žijí. Jedná se převážně o migranty z Turecka a severoafrických zemí. Cílem je, aby si dítě do doby, než nastoupí na základní školu, osvojilo nizozemský jazyk a místní zvyky.

o pravidlech kvality péče o děti (Rules on the Quality of Childcare) vymezují **maximální počet dětí ve skupině** takto:

- děti mladší než 1 rok – maximálně 12 dětí ve skupině;
- děti do 4 let věku – maximálně 16 dětí ve skupině, přičemž zde může být maximálně 8 dětí mladších než 1 rok.

Počet dětí na jednoho kvalifikovaného pracovníka je vymezen tak, že nesmí přesáhnout 8 dětí (resp. maximálně 4 děti mladší 1 roku nebo 5 dětí ve věku 1–2 roky nebo 6 dětí ve věku 2–3 roky nebo 8 dětí ve věku 3–4 roky).

V malých centrech péče o děti, kde je k dispozici pouze jeden kvalifikovaný pracovník, musí být vždy přítomen ještě alespoň jeden dospělý člověk k asistenci.

Mnoho obcí stanovuje tytéž kvóty a pravidla kvality také pro dětské skupiny. Poskytovatelé předškolní péče musejí každoročně odevzdávat výroční zprávy a splňovat určitou kvalifikaci danou zákonem, aby mohli být v Nizozemsku registrováni a aby rodiče, kteří jim děti svěří, mohli případně čerpat státní příspěvky.

I Financování služeb raného vzdělávání

Administrativní a finanční zodpovědnost za služby raného vzdělávání dětí (předškolní péče), se dělí mezi vládu (nebo obce), zaměstnavatele a rodiče.

Rodiče platí hodinovou sazbu, ale podle příjmu rodiny a počtu dětí mají nárok na příspěvky od státu, které se vyplácejí přímo rodičům.

Organizace poskytovatelů péče o děti (zejména centra denní péče) jsou většinou zřizovány soukromými subjekty, vláda však reguluje jejich fungování zákony a nařízeními ohledně kvality, zdraví a bezpečnosti. Obec pak odpovídá za kontrolu dodržování těchto nařízení a standardů. Mateřskou školu vede manažer/ka (ředitel/ka) zařízením na plný úvazek. Většinou vede dvě a více zařízení, stará se o vzdělávání, chod zařízení, komunikaci se zřizovatelem atd.

Nemá pedagogický úvazek u dětí.

V mateřské škole Youké mají k dispozici speciální diagnostickou místnost, ve které dochází k základnímu vyšetření a diagnostice odlišnosti dítěte se stanovením podpůrných opatření.

Každé dítě má ve 4 letech znát 400 slov. Primárním cílem Spelenderwijs Utrecht je zajistit optimální rozvoj dětí, a proto je jim věnována náležitá péče a poskytována veškerá potřebná podpora – např. některé děti potřebují rozvíjet řeč a jazyk, jiné děti sociálně-emoční či pohybovou úroveň apod. Zjednodušeně lze říci, že ke každému dítěti je přistupováno individuálně. Pedagogové dvakrát ročně vypracovávají na každé dítě posudek, kde popíší dosavadní vývoj dítěte, uvedou doporučení pro další rozvoj a také individuální potřeby, které posléze konzultují s rodiči, a následně jsou daná doporučení aplikována přímo v praxi. Rodiče mají prostor pro vyjádření či konzultace i během různých akcí, které si ve školce mohou dokonce sami uspořádat a na něž jim organizace poskytne zázemí a prostředky.

• Předškolní centrum Hart van Noord

Školka spadá pod organizaci Spelenderwijs Utrecht a nachází se v multi-kulturní části Utrechtu. Děti, které tuto školku navštěvují, pocházejí různých etnik. Denně si v zařízení hraje okolo 135 dětí od 2,5 do 4 let věku, které jsou rozděleny do devíti skupin.

• Předškolní centrum Waterwin

Také toto zařízení – jako další z mnoha spadajících pod organizaci Spelenderwijs – se řídí stejnými pravidly a vzdělávacími postupy. Pro centrum

Vybavení zahrady v MŠ Waterwin je velice jednoduché a účelné.

Waterwin jsou však specifická určitá pravidla, například:

- Dítě nesmí být vyzvednuto osobou mladší 12 let.
- Rodiče se při vyzvednutí dětí při odchodu ujistí, že oni, pedagogický dohled i dítě pozdraví.
- Dopolední i odpolední skupinky dětí dostávají ovoce.
- Do skupinek dětí nepatří kočárky atd.

• Zařízení Youké Youth (www.youke.nl)

Youké je speciální zařízení diagnostického a pobytového charakteru. Vzniklo v 60. letech 20. století ze

sousedské iniciativy. Nabízí odbornou pomoc dětem a mladým lidem od narození do 23 let věku. Zaměřuje se na jinakost u dětí nejen z hlediska zdravotního, duševního, ale i z hlediska rodičovství, poruchy attachmentu apod. Jinakost se snaží přijmout a až poté nabídnout vhodné řešení, k čemuž je zapotřebí součinnost a spolupráce rodičů, neboť ti jsou hlavními koordinátory péče o dítě, tedy i péče odborné.

Každé dítě projde v Youké patnáctitýdenním programem (každý den od 9 do 12 hodin). Dítě sleduje konzilium odborníků složených z psychologa, sociálního pracovníka, logopeda atd. Toto konzilium pak vydá rozhodnutí, v rámci něhož navrhuje i zařazení dítěte do normální školky/školy, či do speciálního zařízení. Toto rozhodnutí i doporučení je poté diskutováno s rodiči. Youké rovněž disponuje speciálními třídami – celkem mají čtyři třídy pro padesát dětí. Třídy jsou určeny pro děti s autismem, ADHD, poruchami chování, pro děti z problémových rodin atd.

Youké je zařízení, které na velmi profesionální úrovni poskytuje diagnostiku dětí s určitými odlišnostmi. Dítě je v centru pozornosti a odborníci při konzultacích s rodiči využívají pozitivní přístup, čímž rodičům napomáhají přijmout dítě a přispět k jeho pokroku a rozvoji.

Ukázka sociálního zařízení v jeslích, kde využívají běžné toalety s podložkou.

I Postřehy, inspirace a zajímavosti ze stáže

1. Řízení MŠ

Nemají RVP, jen speciální dokumenty, různé směrnice a limity, jak mají vypadat třídy či vzdělávání dětí. *Andrea P.*

Potvrdilo se mi, že i naše předškolní vzdělávání má vysokou úroveň. *Ludmila S.*

Ráda bych byla jen ředitelkou, jak jsem to viděla na nizozemském modelu. Ředitelka vedla obě školky v časovém klidu a klid přenášela i na ostatní zaměstnance. V našich podmínkách s úvazkem 3,5 hodiny u dětí, se dvěma školkami, 141 dětmi a s 21 zaměstnanci to nejde. – To ale neovlivním.

Potvrdilo se mi, že naše předškolní vzdělávání má vysokou úroveň, ale pouze do té doby, než se někdo podívá do šuplíků plných papírů, tabulek a směrnic. *Marta P.*

Přísné normy EU se v ostatních členských zemích nemusejí dodržovat tak striktně jako u nás. Více vládne zdravý rozum. Například:

- Počet záchodků na počet dětí v Utrechtu neřeší (u nás 5 dětí na 1 záchod).
- Mycí prostředky v dosahu dětí (u nás uzamčené a dětem nepřístupné).
- Herní prvky na zahradě MŠ bez certifikátu – průlezký ze zbylých stavebních betonových trubek.
- Naše přísné normy stravování (pokud si u nás chce někdo donášet vlastní jídlo, např. z důvodů potravinových alergií, je zapotřebí mnoho papírování a podpisů). *Tereza L.*

Rozdělení rolí manažer vs. pedagog. *Veronika K.*

Manažer (nemusí mít ani pedagogické vzdělání) má ve svém týmu několik lidí, kteří dohlížejí na různá odvětví práce a pomáhají mu. Sám manažer vůbec nepracuje přímo s dětmi, pouze dohlíží na své podřízené a má na starost několik zařízení – což u nás také není obvyklé. *Olga V.*

Do vlastní praxe jsem žádnou extra novinku nenašla, ale uvědomila jsem si, že jsem opravdu ráda, na jaké úrovni naše školství je. Očekávala jsem asi větší rozdíly mezi námi a Nizozemskem. Samozřejmě se vše odvíjí od konkrétní situace a daných problémů. Při návštěvě muzea Jana Amose Komenského v Naardenu mne zaujal citát, který je zde uveden na jednom z panelů: „Člověk musí přijet do Holandska, aby se dozvěděl, kolik toho udělal jeho krajan...“ To je pravda... *Iva T.*

2. Komunikace s rodiči

V Nizozemsku existuje úzká spolupráce mezi rodiči a MŠ. *Andrea P.*

Vzájemná a pravidelná komunikace mezi rodiči a pedagogy. Aktivita celé společnosti v sousedství školky. *Veronika K.*

Získání důvěry rodičů, aby pochopili, že učitel nepřebírá zodpovědnost za rodiče, ale stojí vedle něho a pomáhá mu.

Jana P.

Líbí se mi propojení rodič–školka. Velmi úzká spolupráce, kdy se rodič zdrží na kávu, pohraje si s dítětem ve školce a sám vytvoří a připraví nějakou aktivitu. *Miroslava L.*

Velmi zajímavé pro mne bylo, že se v Nizozemsku věnují komunitnímu životu již v předškolních zařízeních. Hlavním cílem je potkávání rodičů (mezi sebou se neznají). Komunita podporuje obyvatele, aby se sami organizovali – školka neorganizuje, ale dává k dispozici prostředky a podporuje. *Hana R.*

Komunikace s rodiči, také poradenská činnost rodičům, otevřenost. Rodiče jsou do školy často zváni, při řešení výchovných a zdravotních problémů je pedagogům i rodičům k dispozici tým specialistů... *Ladislava H.*

3. Výchovné přístupy

Ve třídách je mnohem méně dětí a učitelky většinou pracují v tandemu, tedy ve dvou. Mají tak větší možnost věnovat se dětem individuálně. *Andrea P.*

Povinná školní docházka – překvapila mě povinná školní docházka od 5 let. I když je v zemi velmi mnoho dětí cizí národnosti, i tyto děti to musejí zvládnout a stihnout se naučit nizozemsky. *Milada S.*

Skupiny dětí jsou rozděleny po patnácti a na skupinu vždy připadají dva pedagogové – jeden středoškolák a jeden vysokoškolák. *Olga V.*

Zajímavé bylo i rozdělení učitelů, kdy jeden dozírá a druhý přímo pracuje s dítětem. *Miroslava L.*

Vlastní práce s dětmi se zahajuje komunitním kruhem, poté si děti samy určí, co chtějí dělat, s čím si budou hrát. V první řadě se učí nová slova nizozemsky a dále se učí hygienické a praktické návyky. Vzdělávání probíhá ve skupince 2–4 dětí, což umožňuje individuální rozvoj dovedností. Děti zvládnou týdně až 70 nových slovíček. *Ivana G.*

4. Denní režim a provoz MŠ

Děti v MŠ přes den pobývají kratší dobu než v Čechách. *Andrea P.*

Hygiena – do tříd chodí děti v obuvi, ve které přišly z venku, vytírat stačí jednou denně. A dále pitný režim – kdo se napije z hrníčku a kdo po něm, se neřeší, WC pro třídu (jedno pro chlapce, jedno pro dívky). *Milada S.*

V Nizozemsku nemají svačiny, jen chvilky na ovoce. *Miroslava L.*

5. Vybavení a pomůcky

V MŠ, které jsme navštívili, nejsou místnosti na spaní – ložnice. Děti zde nespí.

Andrea P.

Co se materiálního vybavení týče, všechna navštívená zařízení působila velice moderně, ale na mě příliš neosobně, depresivně – dojem nepořádku a nemocničních prosklených pokojů, málo hraček, neuklizeno. Děti se nepřejouávají, nedodržuje se tu hygiena zdaleka tak úzkostlivě jako v ČR. Ve výsledku máte dojem nepořádku a chaosu.

Co se mi velice líbilo, byly krásné, prostorné tělocvičny, auly a divadelní sál s výsuvným hledištěm – to je něco, co v našich školkách chybí a co bychom nepochybně využili.

Alena H.

V rámci spolupráce rodičů a školy je k dispozici prostor pro komunikaci. V každé škole, kterou jsme navštívili, bylo místo k posezení, větší či menší, velmi útulné a účelně řešené (ne pro děti s hračkami, ale opravdu pro dospělé).

Ladislava H.

6. Přístup k dětem se speciálními vzdělávacími potřebami

Zaujalo mne také návštěva zařízení pro děti se zdravotními problémy, a především důraz na to, že se primárně pomáhá rodičům. Na to je kladen opravdu velký důraz. Zaujalo mne také to, že se děti vlastně už v tomto věku učí druhý jazyk, někdy zároveň s rodiči. V tom to mají učitelky v Nizozemsku mnohem těžší. U nás se tento problém komunikace s rodiči-cizinci zatím řeší velmi málo.

Božena M.

Znalost jazyka – v českém školství máme pro předškolní věk mnoho kompetencí, které by dítě mělo zvládnout, V zařízeních, která jsme s kolegyněmi navštívily, se zaměřili na jednu nejdůležitější – jazykovou vybavenost. Chápu tamní problém s přistěhovalci, nicméně mě to oslovilo a ztotožňuji se s tím.

Ladislava H.

Pomoc sociálně slabým i méně vzdělaným rodičům zařadit jejich děti do společnosti tak, aby měly stejný start do základního vzdělávání, ale rodiče se o to musejí také přičinit (lékařské prohlídky...), není to úplná samozřejmost.

Veronika K.

- 1) U velkého procenta lidí s nižším vzděláním či u přistěhovalců se díky finanční podpoře daří zajistit poměrně malým dětem vzdělávání (u nás již první vlaštovky – odpočet školného z daní). Jde v podstatě o sociální integraci.
- 2) Ve speciálním zařízení, které jsme navštívily, byl představen patnáctiměsíční diagnostický program (zahrnuje práci logopeda, psychologa a dalších specialistů) pro děti, které mají určité specifické vzdělávací potřeby či poruchy. Zde rodiče téměř vůbec nepřispívají na vzdělání a celá finanční zátěž leží na státu, resp. provincii.

Olga V.

Ve speciální třídě se pokusím zavést pravidelné návštěvy psychologa (jak pro děti, tak pro rodiče – např. jednou za měsíc).

Ivana G.

Máme ve třídě chlapce s Aspergerovým syndromem a moc se mi líbí hodiny vymezující čas červenou výsečí. V naší MŠ používáme minutku, ale toto se mi zdá lepší i pro ostatní děti.

Klára J.

I Tipy pro inspiraci aneb Co se účastnice stáží rozhodly aplikovat v praxi

1. Řízení MŠ

Pokusím se přehodnotit služby učitelek tak, aby se co nejvíce překrývaly – pravidlo čtyř očí (dvě učitelky na třídě) se mi opravdu líbí.

Ludmila S.

Co mohu a chci ze své pozice ovlivnit, je systematické vzdělávání svého týmu tak, aby všichni byli odborníky – další systematické vzdělávání pedagogů.

Silvie R.

Zamyslím se nad pracovní dobou učitelek a přehodnotím přímé úvazky u dětí tak, aby se co nejvíce překrývaly, a tudíž jsme chránily sebe i děti – zavést jakési pravidlo čtyř očí v našich podmínkách. Věc, kterou nemohu změnit, je, že ředitelka zařízení, pod kterou pracuje 22 zaměstnanců a 144 dětí, by neměla mít pravidelný 3,5hodinový úvazek u dětí, ale měla by být manažerkou, a tedy by zbývalo i více času na řízení pedagogického procesu v zařízeních. V našem systému školství je ředitelka opravdu nejvytíženějším pracovníkem s obrovskou zodpovědností.

Ivana G.

2. Komunikace s rodiči

Líbilo se mi, jakým způsobem je v Nizozemsku pojata spolupráce s rodiči – rodič je chápán jako významný partner a pomocník učitele, je zapojován do denního programu ve třídě i do akcí školy. Toto bych ráda aplikovala i v prostředí naší školky. Jak zmínil pan ředitel ze zařízení Youké, trvalo mu 20 let, než změnil mínění rodičů ve svůj prospěch a než je naučil se školou spolupracovat. Pravděpodobně nezbyvá než se obrnit a připravit se na dlouhodobou, soustavnou mravenčí práci s českými rodiči, kteří si zvykli své rodičovské povinnosti přesouvat stále víc na bedra učitelek.

Martina M.

Bohužel mnohé z toho, co jsem viděla, nemohu ovlivnit (např. plnění řady kompetencí či nesmyslných norem, počty dětí ve třídách...), ale něco přece jenom ano – komunikaci s rodiči. Otevřenost, vstřícnost, spolupráci a prostor pro diskusi a setkávání se.

Tereza L.

Nikdy jsem si neuvědomila, kolik slov dítě ve 4 letech používá, jaké je to množství! Naučit malé děti tak velkou slovní zásobu (pro vstup do základní školy mají děti v Nizozemsku povinně umět 4000 slov) je úctyhodné. Proto mě zaujaly i kartičky s postupem jednotlivých činností, jako např. malování či mytí rukou. Dítě se lépe orientuje a vše lépe pochopí. U nás by se to dalo použít i pro nově přichozí děti (ve věku 2–3 let), ne pouze pro děti jiných národností.

Klára J.

V zařízení Spelenderwijs Utrecht se mi líbila myšlenka oslovení rodičů, zapojení do dění ve školce, vzájemné vztahy mezi rodiči – seznámit rodiče mezi sebou. I když mnohokrát se rodiče zapojí i u nás, mám pocit, že je možné dělat víc. Nemám prostor, tedy místnost na vzájemné setkávání, proto bych chtěla využít MŠ o víkendu a uspořádat alespoň jednou měsíčně pro rodiče a děti výtvarné dílny, popřípadě výstavu jejich prací pro veřejnost. Už jsem tyto dvě akce uspořádala – a mají úspěch. Snad budu v budoucnu důsledná a dílny budou probíhat pravidelně.

Božena V.

Ve své praxi bych se ráda inspirovala možností každodenní, poměrně rozsáhlé komunikace s rodiči, což při běžné praxi v ČR s 28 dětmi na jednu učitelku není jen tak uskutečnitelné.

Hana R.

Inspiroval mě program „Přijďte do školy“, kdy rodiče chodí s dětmi dvakrát týdně do školy na půl hodiny a spolu s nimi se účastní aktivit (jednou jde o ukázkou práce s dítětem a podruhé o posezení s ostatními rodiči a sdílení problémů, které řeší).

Eva Č.

3. Výchovné přístupy

Každé dítě si naplánuje, co bude daný den dělat, učitelka pouze dopomáhá, pokud dítě pomoc vyžaduje. Děti jsou vedeny k vlastnímu rozhodování.

Silvie R.

Vzhledem k tomu, že pracuji u malých dětí (2,5–4 roky), inspirovaly mě obrázkové popisky téměř na vše. Myslím si, že usnadňují učitelkám komunikaci s dětmi, šetří jejich hlasivky a jsou pro děti srozumitelnější. Jde tedy o to, nakreslit, stáhnout či vyfotit jednoduché obrázky denních činností, které se opakují (režim dne, hygiena), umístit je tak, aby je děti dobře viděly, a vždy ukázat obrázek činnosti, která následuje. Děti vědí, co se bude dělat, není třeba slov.

Pavla L.

Za jednu výtku je potřeba desetkrát pochválit, aby se sebevědomí dítěte i dospělého dostalo na původní úroveň.

Lucie Š.

Použiji určitě některé nápady – výtvarné, ale i metodické – u autistických dětí (posloupnost dne, činností dle obrázků atd.). Určitě si někde seženu krokovací hodiny, které dětem usnadní pochopení časové osy a schopnost lépe se v čase orientovat, zejména při uklízení hraček po ranních hrách – nebudu muset počítat ani ukazovat na hodinových ručičkách, kdy hra skončí.

Marta P.

Zavedla bych menší skupiny dětí. Moc se mi líbilo rozdělení jednotlivých tříd (uspořádání a „koutky“) – u nás v MŠ toto funguje pouze částečně.

Silvie R.

4. Vybavení a pomůcky

Líbily se mi fotografie učitelů přiřazované k jednotlivým činnostem. U nás máme zavedeny pouze fotky dětí, které jsou

ve třídě, ale bude pěkné dát tam i fotografie učitelů, aby věděli, kdo s nimi má směnu, kdo děti odvede na logopedii apod.

Nábytek na kolečkách je velmi variabilní, a do menších místností je tudíž ideální. Chystám se nechat přimontovat kolečka k našemu stolu ve výtvarné třídě, abych ho mohla využít i na společnou práci dětí. Pokud se to osvědčí, kolečka „dostanou“ i ostatní stoly.

Klára J.

Z hlediska bezpečnosti dětí i nás dospělých bych zavedla kliky výš u dveří od míst, kam děti nemají přístup, aby na ně nedosáhly.

Olga V.

Vybavení školek je velmi praktické a účelové. Děti jsou vedeny k větší samostatnosti a samy si po sobě uklízejí (mají koutek s náčiním na úklid). Mají zavedeny různé koutky na hraní – kostýmy, kuchyň, stavitelství – a všechny krabice a bedny na sobě mají reálné fotografie hraček, které jsou uvnitř, což je pro děti velmi přehledné.

Silvie R.

Pracuji s dětmi s autismem, takže mě nejvíce zajímalo poslední zařízení. Líbily se mi vysoké police s hračkami – děti tak nemají přístup k hračkám, nemohou je rozhazovat, ale musejí komunikovat a říci si o vytouženou věc (například obrázkem). Pak se mi líbila metoda použití videa dítěte při hře s rodičem a jeho následný rozbor. Vidím to jako velkou podporu rodiče. Video u nás zavedeme také, včetně možnosti, aby si rodič pohrával s dítětem ve třídě a více se zapojil do aktivit.

Miroslava L.

5. Přístup k dětem se speciálními vzdělávacími potřebami

Pro usnadnění pobytu dětí s autismem ve školce jsem se rozhodla ve třídě vytvořit:

- piktogramy k režimu dne a jednotlivým činnostem;
- vizualizaci času pomocí speciální minutky – barevné rozlišení a zvukový signál;
- získání důvěry rodičů, aby pochopili, že učitel nepřebírá zodpovědnost za rodiče, ale stojí vedle něho a pomáhá mu;
- uvědomění si, že za jednu výtku je potřeba desetkrát pochválit.

Jana P.

Máme ve třídě chlapce s Aspergerovým syndromem a moc se mi líbí hodiny vymezující čas červenou výsečí. V naší MŠ používáme minutku, ale toto se mi zdá lepší i pro ostatní děti.

Klára J.

Ve speciální třídě se pokusím zavést pravidelné návštěvy psychologa (jak pro děti, tak pro rodiče – např. jednou za měsíc).

Ivana G.

Příště vás seznámíme s informacemi, postřehy a inspirací ze švédského Göteborgu.

Autorky působí v neziskové organizaci Alfa Human Servis (www.alfahs.cz)